

Dosarul: nr. 2a-2101/19
D. Sîrbu

Judecător:

DECIZIE

13 februarie 2020
Chişinău

mun.

Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chişinău
având în componență:

Președintele completului, judecătorul

Marina

Anton

Judecătorii

Vitalie Cotorobai și Angela

Bostan

Grefier

Valeriu

Boțoc

examinând în ședință publică apelurile declarate de Pretura sect. Centru și *****, în cauza civilă la cererea depusă de Pretura sector Centru, autoritatea Tutelară mun. Chişinău, persoană interesată *****, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Şitova, precum și cererea intervenienților principali Ostapciuc Ivan și *****, persoana interesată Pretura sector Centru, Autoritatea Tutelară mun. Chişinău, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Şitova, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, prin care acțiunea Preturii sec. Centru și a lui Ostapciuc Ivan și ***** au fost respinse,

c o n s t a t ă :

La data de 25 iulie 2018, Pretura sectorului Centru, autoritatea Tutelară mun. Chişinău, persoană interesată *****, autoritate publică Consiliul s-au adresat în instanță cu o cerere pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Şitova.

În motivarea cererii s-a indicat că prin dispoziția Pretorului sectorului Centru nr. 188-d din 27 iulie 2006, a fost instituită tutela în privința Nataliei Şitova, iar în calitate de tutore al acesteia a fost numit soțul acesteia.

A menționat că dispoziția Pretorului sectorului Centru nr. 188-d din 27 iulie 2006, a fost emisă în rezultatul hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 mai 2003, prin care ***** a fost declarată incapabilă.

A indicat că la 27 iunie 2018, soțul Nataliei Țitova, a decedat, și ca urmare acesta a fost în imposibilitate de a înainta cerere cu privire la instituirea măsurilor de ocrotire judiciară în privința soției sale.

Pretura sectorului Centru a menționat că potrivit raportului de expertiză nr. 201835A0424 din 27 iunie 2018, ***** suferă de maladie psihică cronică și evolutivă „Schizofrenie paranoidă, defect mixt”, nu poate conștientiza și dirija acțiunile sale, și necesită supraveghere și îngrijire permanentă.

Se mai menționa că în situația dată s-ar evidenția insuficiența intelectuală pronunțată, dezadaptarea socială, semne de invaliditate persistente, necesitatea unei supravegheri permanente din partea altei persoane, așa cum, ***** nu se isprăvește cu situația personală, nu poate să își poarte de grijă, și să îndeplinească acțiunile de menaj personal, fapt ce denotă că este oportună instituirea tutelei în privința Nataliei Țitova.

Prin cererea formulată înaintată s-a propus desemnarea lui ***** în calitate de tutore al Nataliei Țitova, din considerentul că acesta și-a manifestat acordul de a fi desemnat în această calitate prin cererea depusă la Pretura sectorului Centru.

Solicita Pretura sectorului Centru instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința Nataliei Țitova, în următoarele condiții: aplicarea măsurii de ocrotire judiciară pe un termen de 10 ani, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești, cu desemnarea lui ***** , născut la 28 decembrie 1980, în calitate de tutore al Nataliei Țitova.

La 25 octombrie 2018, ***** și Ostapciuc Ivan au depus cerere de intervenire în proces în calitate de intervenienți principali, formulând pretenții proprii asupra obiectului acțiunii, prin care au solicitat: instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă pe un termen de 10 ani în privința Nataliei Țitova, desemnarea lui Ostapciuc Ivan în calitate de tutore al Nataliei Țitova, și/sau desemnarea lui ***** în calitate de tutore ori ocrotitor autorizat al Nataliei Țitova.

În cererea intervenienților principali s-a invocat că prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 mai 2003, ***** a fost declarată incapabilă și limitată în capacitatea de exercițiu, iar ulterior, prin dispoziția Pretorului sectorului Centru din 23 (27) iulie 2006, Pațcov Anatolii a fost desemnat ca tutore asupra soției sale, *****.

S-a mai indicat că la 27 iunie 2018, tutorele Nataliei Țitova, Pațcov Anatolii a decedat, și aceasta a rămas fără ocrotire specială, iar, ***** nu are alte rude apropiate pentru a o tutela, însă, aceasta are nevoie stringentă în desemnarea tutorelui și / sau ocrotitorului specializat.

S-a arătat că Ostapciuc Ivan se cunoaște cu ***** de mai mult de 3 ani, fiind în relații de concubinaj, aceasta fiind adăpostită de intervenientul principal la domiciliul său. Mai mult, s-a menționat că, la solicitarea lui Ostapciuc Ivan, ***** a divorțat pentru ca ulterior să întemeieze o familie cu Ostapciuc Ivan.

Intervenienții principali au relatat că, ***** suferă de o maladie psihică, și din această cauză aceasta nu se poate întreține personal și nu-și poate dirija drepturile

patrimoniale, or, în lipsa ocrotirii permanente aceasta este supusă unui pericol grav pentru sine însuși și pentru cei din jur.

Totodată s-a menționat că, având în vedere că Ostapciuc Ivan are o vârstă înaintată și posibil careva dereglări ale sănătății, și imposibilitatea de sine stătătoare de exercitare a funcțiilor de tutore, intervenientul principal a considerat necesară desemnarea lui ***** în calitate de tutore ori ocrotitor autorizat, care este prieten cu Ostapciuc Ivan și dispune de studii superioare, fiind competent de exercitarea atribuțiilor de tutore ori ocrotitor autorizat.

S-a specificat că ***** o cunoaște personal pe ***** mai mult de 3 ani, deoarece aceasta a fost des adăpostită de un cunoscut comun al acestora, Ostapciuc Ivan, și este la curent cu situația ei pe deplin, inclusiv faptul că ***** este concubina lui Ostapciuc Ivan. Prin urmare, ***** a considerat necesar de a fi admisă integral cererea lui Ostapciuc Ivan, susținând că pentru exercitarea atribuțiilor de tutore ori ocrotitor autorizat are suficiente aptitudini și cunoștințe și dorește să o ajute în vederea protejării drepturilor și intereselor acesteia.

Solicitau Ostapciuc Ivan și *****:

- intervenirea în proces;
- respingerea cererii Preturii sectorului Centru mun. Chișinău privind instituirea măsurilor de ocrotire judiciară în privința lui ***** sub formă de tutelă și desemnarea tutorului ca ilegală și neîntemeiată;
- instituirea tutelei drept măsură de ocrotire judiciară în privința lui ***** pe un termen de 10 ani;
- desemnarea lui Ostapciuc Ivan în calitate de tutore a lui *****;
- și/sau desemnarea lui ***** în calitate de tutore ori ocrotitor autorizat a lui *****.

Prin încheierea protocolară a primei instanțe din 26 octombrie 2019 cererea înaintată de Ostapciuc Ivan și ***** a fost admisă.

La 19 septembrie 2018, în Direcția evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost înregistrată referința Nataliei Șitova asupra cererii depuse de Pretura sectorului Centru, referința fiind semnată de Natalia Șitova și reprezentantul convențional al acesteia, Mămăligă Valerian.

În referința depusă s-a invocat că, la ***** , născută la 14 iulie 1954, la 01 iunie 1985, a încheiat căsătoria cu Pațcov Anatolii, care a decedat la 27 iunie 2018. Din căsătorie, ***** și Pațcov Anatolii au un copil comun, Pațcov Vitalie, născut în anul 1996.

La 05 martie 2003, Pațcov Anatolii a depus cerere de chemare în judecată privind declararea Nataliei Șitova ca persoană incapabilă, iar la 21 mai 2003, Judecătoria Centru mun. Chișinău a admis cererea depusă, fără știrea Nataliei Șitova, cât și în lipsa acesteia la ședințele judiciare, a emis o hotărâre prin care a declarat-o persoană cu incapacitate totală.

După aceasta, la 27 iulie 2006, prin dispoziția Pretorului interimar al sectorului Centru, în privința Nataliei Șitova a fost desemnat tutore Pațcov Anatolii. La 11 iulie 2012, în baza solicitării lui Pațcov Anatolii, fără a o informa prealabil și fără acordul

Nataliei Șitova, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a emis o îndreptare, prin care feciorul ei a fost pus în subzistența de stat în Casa internat pentru copii cu deficiențe mentale severe din orașul Orhei. Motivul neinformării Nataliei Șitova și nesolicitării acordului de internare a copilului a servit faptul declarării incapacității acesteia.

S-a indicat că, Pațcov Anatolii, în timpul în care era tutore, primea și gestiona banii care parvneau din pensia Nataliei Șitova, după bunul său plac, Natalia Șitova neavând acces la acești bani. Din momentul în care ***** a aflat că a fost declarată incapabilă, pe parcursul anilor a solicitat dreptul său la capacitate juridică, considerând că exercitarea drepturilor prin metoda de substituție nu este justificată.

Chiar dacă există rapoarte de expertiză psihiatrică prin care ***** prezintă „schizofrenie paranoidă, defect mixt”, ***** a considerat că este capabilă să dirijeze acțiunile sale în vederea îngrijirii propriului copil, inclusiv autoîngrijire, poate nemijlocit să folosească sursele de venit care-i revin sau ar trebui să-i revină după propriile dorințe și nu are nevoie de alte persoane întru realizarea acțiunilor, iar în cazul în care ***** va avea nevoie de suport în luarea deciziilor sau asistență în situații specifice, ea va putea perfecta un contract de asistență juridică.

Din aceste motive, persoana în privința căreia s-a solicitat instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și reprezentantul acesteia au considerat că prin instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub orice formă a ei (tutela, curatela, ocrotire provizorie), ea va fi lipsită abuziv de un șir de drepturi cum ar fi: dreptul la viață intimă, familială și privată, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la gestionarea proprietății și a mijloacelor financiare, dreptul de a nu fi supusă discriminării, dreptul la îngrijirea copilului. Din spusele Nataliei Șitova, prin abuz de influență, ***** dorește să-i administreze proprietatea după numirea sa în calitate de tutore al acesteia, susținând că Pretura sectorului Centru a depus acțiunea în instanță cu rea-credință, fără a consulta poziția Nataliei Șitova în partea ce privește desemnarea tutorelui și nici preferințele sale referitor la candidatura lui *****.

La 05 martie 2019, în adresa Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) au parvenit concluziile scrise ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității depuse asupra cauzei judecate.

În concluziile scrise s-a indicat că, dreptul unei persoane de a fi recunoscută în mod egal în fața legii este un principiu consacrat în domeniul drepturilor omului, fiind reflectat atât în prevederile naționale, cât și în cele internaționale. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dezabilități marchează o schimbare de paradigmă în care este conceptualizată dezabilitatea. Convenția consideră persoanele cu dezabilități ca fiind deținătoare de drepturi, în mod egal, cu celelalte persoane și plasează individul în centrul tuturor deciziilor care îl afectează. Respectiv, restricțiile asupra capacității juridice ridică probleme de discriminare și egalitate.

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dezabilități tratează capacitatea juridică la art. 12, care recunoaște că persoanele cu dezabilități se bucură de capacitate juridică la același nivel ca și alte persoane, în toate aspectele vieții, și că dezabilitatea în sine nu justifică privirea de capacitatea juridică.

Astfel, această prevedere trebuie să stea la bază atunci când se abordează capacitatea juridică, permițând persoanelor cu dezabilități să preia controlul asupra vieții lor.

În anul 2014, Comitetul Organizației Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu dezabilități, care monitorizează implementarea Convenției, a adoptat Comentariul general nr. 1 prin care explică în detaliu ce înseamnă acest articol în cazul specific al persoanelor cu dezabilități și care sunt obligațiile statelor pentru a asigura acest drept, care este esențial pentru exercitarea tuturor celorlalte drepturi.

La general, Comitetul recomandă statului parte să treacă de la un proces decizional prin substituție, la un proces decizional asistat, care să respecte autonomia, voința și preferințele individului. În mod special, ideile esențiale ale Comitetului sunt următoarele: abordarea dezabilității, în baza modelului prin substituție (precum tutelă totală sau tutelă parțială) la cea a deciziei sprijinite; deficiențe reale sau percepute ale capacității mintale ale persoanei nu trebuie folosite drept justificare pentru negarea capacității juridice a acesteia; statele au obligația de a asigura persoanelor cu dezabilități accesul la suportul în exercitarea capacității juridice, în a accesa sprijinul necesar pentru a lua decizii cu efecte juridice.

În ceea ce privește suportul în exercitarea capacității juridice, acesta trebuie să respecte drepturile, dorințele și preferințele persoanelor cu dezabilități și în nici un caz să nu ajungă ca persoana să fie substituită în luarea deciziilor ce o privesc.

Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a reiterat că, instanța să depună maximă diligență în procesul de soluționare a acestui litigiu și să se asigure că drepturile Nataliei Șitova la recunoașterea egală în fața legii vor fi respectate.

Referitor la situația concretă a Nataliei Șitova, Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a indicat că, în cazul în care ***** solicită sprijin în luarea deciziilor, există posibilitatea instituirii măsurii de ocrotire contractuală sub forma contractului de asistență prevăzut de art. 48¹⁰ Cod Civil, care îi va putea asigura dânzei dreptul de a lua toate deciziile care o privesc în mod individual, beneficiind de asistența, consultațiile și informațiile necesare cu privire la consecințele juridice sau de altă natură ale deciziilor sale oferite de către un asistent pe care îl va alege și îl va accepta.

Prin hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, cerințele Preturii sect.Centru și ale lui Ostapciuc Ivan și ***** au fost respinse .

La 15 aprilie 2019 Pretura sect.Centru a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând instanței casarea integrală a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

La 24 aprilie 2019 ***** a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând instanței casarea a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii .

Colegiul a constatat că cererile de apel nu corespund rigorilor instituite prin normele citate mai sus, acestea neconținând motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, apelantul ***** neanexând la materialele cauzei dovada de plată a taxei de stat în cuantumul indicat, circumstanțe ce denotă necesitatea de a nu da curs cererilor de apel și a oferi apelanților un termen pentru înlăturarea neajunsurilor depistate.

Prin încheierea Colegiului Civil al Curții de Apel din data de 04 iunie 2019, emisă în temeiul art.368 alin.(1) CPC, ajunge la concluzia de nu s-a dat curs cererilor de apel înaintate, cu acordare apelantului ***** a unui termen de 10 zile, din momentul recepționării încheierii, pentru prezentarea cererii de apel întocmită în conformitate cu exigențele Legii și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 75 lei, apelantei Pretura sect.Centru a unui termen de 10 zile, din momentul recepționării încheierii, pentru prezentarea cererii de apel întocmită în conformitate cu exigențele Legii, prezentând motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul.

În motivarea apelului a Pretura sect.Centru a indicat că este în dezacord cu Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 09.04.2019, potrivit căreia primă instanță, **examinând cauza civilă, în procedură specială**, la cererea depusă de Preturii sectorului Centru, mun. Chișinău și a persoanei interesate ***** către Natalia Țitova privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei și cererea intervenienților principali Ostapciuc Ivan și ***** privind respingerea cererii Preturii sectorului Centru, mun. Chișinău și a persoanei interesate ***** către Natalia Țitova privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei și instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința dnei ***** , pe dosarul nr. 2-2493/2018, emite hotărârea prin care a hotărât:

Cererea depusă de petiționara Pretura sectorului Centru, Autoritate tutelară, mun. Chișinău, persoana interesată ***** , autoritate publică Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința Nataliei Țitova, se respinge.

Cererea intervenienților principali Ostapciuc Ivan și ***** , persoana interesată Pretura sectorului Centru, Autoritate tutelară, mun. Chișinău, autoritate publică Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința Nataliei Țitova, se respinge.

Apelantul ***** a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârea primei instanțe, cu emitere unei hotărâri în partea cererii inițiale depusă de Pretura sectorului Centru, mun. Chișinău și a persoanei interesate ***** către Natalia Țitova privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei, cu scoaterea cererii inițiale de pe rol existând temeiurile prevăzute la art. 267 (lit. (m)) CPC.

În partea acțiunii la cererea intervenienților principali Ostapciuc Ivan și ***** privind respingerea cererii de chemare în judecată a Preturii sectorului Centru, mun. Chișinău și a persoanei interesate ***** către Natalia Țitova privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei și instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința dnei ***** , casând integral hotărârea primei instanțe pe marginea acțiunii intervenienților principali, și a emite o nouă hotărâre de admitere parțial cererea intervenienților principali Ostapciuc Ivan și ***** , cu respingerea cererii Preturii sectorului Centru, mun. Chișinău și a persoanei interesate ***** către Natalia Țitova privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei asupra dnei ***** , cu instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința dnei ***** , cu desemnarea lui ***** în calitate de tutore a lui Natalia Țitova.

În acest context a indicat că prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru 09.04.2019 a fost respinsă cererea autorității tutelare a Preturii sectorului Centru, persoana interesată Andrei Donica, autoritatea publică Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința Nataliei Șitova.

Menționează apelantul Pretura sectorului Centru că s-a adresat cu o cerere privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința lui *****, în următoarele condiții:

A aplica măsura de ocrotire pe un termen de 10 ani (articolul 48¹⁹ alin.(2) Cod civil) de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești ;

Cet. *****, de a fi desemnată în calitate de tutore asupra persoanei *****, d.n. 14.07.1954.

Menționează că prin dispoziția pretorului sectorului Centru nr. 188-d din 27.07.2006 a fost numit tutore asupra soției *****, care a fost declarată incapabilă prin hotărârea Judecătorei Centru din 21.05.2003, însă ultimul a decedat la 27.06.2018. În aceeași zi ultimul a ridicat raportul de expertiză extrajudiciară nr.201835A0424 din 27.06.2018, fiind în imposibilitate de a înainta prezenta cerere.

Autoritatea tutelară a Preturii sectorului Centru a înaintat cerere întru protejarea drepturilor și intereselor cet. *****.

Cât privește anexarea la cerere a raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii - aducem următoarele argumente:

Dat fiind faptul că, potrivit raportului de expertiză judiciară nr.201835A0424 din 27.06.2018, ***** suferă de maladie psihică cronică și evolutivă schizofrenie paranoică defect mixt și nu poate conștientiza și dirija acțiunile sale, necesită supraveghere și îngrijire permanentă.

Menționează că în prim plan se evidențiază insuficiența intelectuală pronunțată, dezadaptarea socială, semne de invaliditate persistente, necesitatea unei supravegheri și îngrijiri permanente din partea altei persoane, nu se isprăvește cu situația personală, nu poate să își poarte de grijă și să îndeplinească acțiunile de menaj personal, fapt pentru care examinarea prezentei cereri se solicită în legătura cu necesitatea instituirii tutelei în privința sa.

Instanța de judecată a menționat în hotărâre că doamna Natalia Șitova a susținut că unica persoană care a susținut-o moral a fost Andrei Donica.

Potrivit art.art.38 Cod civil poate fi tutore sau curator al minorului o singură persoană fizică ori soțul și soția împreună dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin. (4) și dacă au consimțit expres. Dispozițiile an. 48⁴⁵ și 48⁴⁴ se aplică în mod corespunzător.

Atribuțiile de tutore și curator asupra minorului internat în o instituție de asistență socială publică, de educație, de învățământ, de tratament sau în o altă instituție similară sânt exercitate de aceste instituții, cu excepția cazului în care minorul are tutore sau curator.

Cu excepția cazului prevăzut la art. 38¹ alin. (7), tutorele și curatorul minorului sânt desemnați de autoritatea tutelară de la domiciliul sau reședința temporară a persoanei asupra căreia trebuie instituită tutela sau curatela, din oficiu sau la sesizarea persoanelor prevăzute la art. 37.

Nu poate fi tutore sau curator:

- minorul;
- persoana supusă unei măsuri de ocrotire judiciare;
- cel decăzut din drepturile părintești;
- cel declarat incapabil de a fi tutore sau curator din cauza stării de sănătate;
- cel căruia, din cauza exercitării necorespunzătoare a obligațiilor de adoptator, i s-a anulat adopția;
- cel căruia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și cel cu rele purtări;
- cel ale cărui interese vin în conflict cu interesele minorului pus sub tutelă sau curatelă;
- cel înlăturat prin act autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morții, ocrotirea părintească;
- cel căruia i s-a revocat calitatea de tutore, curator sau ocrotitor provizoriu din culpa sa;
- cel care se află în relații de muncă cu instituția în care este internată persoana asupra căreia se instituie tutela sau curatela.

De către instanța de judecată nu a fost desemnat în calitate de tutore *****, fiind pusă la bază o sentință emisă de judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, care nu este definitivă. Conform prezumției nevinovăției nici un om nu poate fi învinuit de săvârșirea unei infracțiuni până la proba contrarie. Astfel de probe nu au fost prezentate la dosar.

Cu referire la cererea cet. Ostapciuc Ivan și ***** de a fi desemnați în calitate de tutore asupra cet. *****, consider că instanța de judecată corect a respins cerințele ultimilor, întrucât nu întrunesc condițiile stabilite de lege pentru a fi numiți în calitate de tutori.

Solicită admiterea apelului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a cererii iar în acest sens să fie instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința lui *****, în următoarele condiții:

A aplica măsura de ocrotire pe un termen de 10 ani (articolul 48³⁹ alin.(2)Cod civil) de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești ;

Cet. *****, de a fi desemnată în calitate de tutore asupra persoanei *****, d.n. 14.07.1954.

Apelantul Pretorul sectorului Centru, în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, dar a depus o cerere potrivit căreia a solicitat examinarea cauzei în lipsă, cu admiterea cererii de apel potrivit cerințelor formulate, iar apelul declarat de Panaghiu să fie respins, din care considerente, în temeiul art.art.100 alin.(3), 102 alin.(4/1) și 379 alin.(2) CPC, Colegiul a dispus examinarea cauzei în absența ei.

Apelantul *****, în ședința instanței de apel a solicitat admiterea cererii de apel potrivit cerințelor formulate, iar apelul declarat de Pretorul sectorului Centru să fie

respins.

Intimata ***** și reprezentantul acesteia, a solicitat respingerea apelurilor, cu menținerea hotărârii contestate, care este legală și întemeiată.

Intimații *****, autoritate publică Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, în ședința instanței de apel nu s-au prezentat din motive necunoscute, deși au fost înștiințați legal privind locul, data și ora examinării pricinii, din care considerente, în temeiul art.100 alin.(3), 102 alin.(4/1) și 379 alin.(2) CPC, Colegiul a dispus examinarea cauzei în absența acestora.

Audiind părțile și reprezentanții acestora la proces, studiind materialele pricinii, Colegiul Civil consideră necesar de a respinge apelurile și a menține hotărârea instanței de fond, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Potrivit art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Conform art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau

respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (HirroBalani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În ședința de judecată s-a constatat că prin dispoziția Pretorului sectorului Centru nr. 188-d din 27 iulie 2006 cu privire la instituirea tutelei asupra cet. ***** Leonti, în temeiul cererii lui Pațcov Anatol privind instituirea tutelei asupra soției sale ***** Leonti, născută la 14 iulie 1954, și în baza hotărârii Judecătoriai Centru mun. Chișinău din 21 mai 2003, s-a desemnat Pațcov Anatol Ion, anul nașterii 1948, în calitate de tutore asupra soției sale ***** Leonti, născută la 14 iulie 1954 (f. d. 8).

Potrivit raportului de expertiză extrajudiciară nr. 201835A0424 din 26 iunie 2018, întocmit de Centrul de Medicină Legală se constată că, ***** , născută la 14 iulie 1954, suferă de maladie psihică cronică și evolutivă „Schizofrenie paranoidă, defect mixt”, iar deteriorarea marcată a personalității în cadrul maladii psihice cronice determină incapacitatea decizională și exprimarea voinței în aprobarea decizională, acest proces fiind ireversibil și imposibil de a fi supus psio-corecției ***** ca urmare a maladii psihice cronice, nu poate conștientiza acțiunile sale, nu este aptă de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, este strict necesar asistarea sau reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, ea având discernământul psihic abolit în totalitate (f.d.53 - 56).

La 13 aprilie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 66 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, iar potrivit art. XVII al acestei Legi, la expirarea termenului de un an din data intrării în vigoare a prezentei legi, persoanele fizice care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, sunt limitate în capacitate de exercițiu se consideră persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, iar curatela asupra lor încetează de plin drept. Pricinile civile de limitare a persoanei fizice în capacitate de exercițiu în privința cărora nu s-au pronunțat hotărâri definitive vor fi scoase de pe rol de instanțele de judecată din oficiu. Persoanele fizice majore care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, sânt lipsite de capacitate de exercițiu se consideră persoane fizice în privința cărora este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, care va fi guvernată de dispozițiile prezentei legi. Măsurile de ocrotire judiciare sub forma tutelei, prevăzute la alin. (3), vor înceta de plin drept la expirarea termenului de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția cazului când acestea sânt revocate de către instanța de judecată înaintea expirării termenului respectiv, cu sau fără instituirea unei noi măsuri de ocrotire judiciare conform alin. (5). De la data intrării în vigoare a prezentei legi, orice persoană îndreptățită conform art. 48³⁰ Cod civil poate depune cerere de instituire a măsurii de ocrotire judiciare în condițiile legislației în vigoare.

La 27 iunie 2018 Pațcov Anatoli a decedat.

La 08 mai 2019 ***** a încheiat căsătorie cu Cerlat Igor, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. CS-V 1543050 din 08 mai 2019.

În contextul cerințelor deduse judecării, instanța de apel reține că în temeiul art. 92 Cod civil, măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită de către instanța de judecată doar în cazul în care aceasta este necesară și dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soților, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

Măsura de ocrotire judiciară trebuie să fie individualizată și proporțională gradului în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, persoana nu își poate conștientiza acțiunile ori exprima voința.

În conformitate cu art. 65 alin. (1)-(7) Cod civil, persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa.

Dacă nu s-a dispus altfel, măsura de ocrotire are ca scop ocrotirea atât a persoanei, cât și a intereselor patrimoniale ale acesteia. Măsura de ocrotire poate fi limitată la unul din aceste două domenii.

Măsurile de ocrotire pot fi contractuale (contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor) și judiciare (ocrotirea provizorie, curatela, tutela).

Toate măsurile de ocrotire se instituie și se exercită în condițiile respectării drepturilor și libertăților fundamentale și a demnității persoanei. Măsurile de ocrotire urmăresc interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și favorizează, pe cât este posibil, autonomia acesteia.

Viața sexuală constituie o componentă a vieții private și a libertății individuale, iar orice restricție a acesteia trebuie să fie legitimă, adecvată și proporțională scopului urmărit.

La luarea oricărei decizii care vizează persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire (persoana ocrotită) sau interesele patrimoniale ale acesteia, instanța de judecată, autoritatea tutelară și persoana însărcinată cu ocrotirea (asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie) vor acorda prioritate dorințelor și sentimentelor persoanei ocrotite, exprimate de sine stătător sau, la solicitarea acesteia, cu ajutorul persoanei de încredere. Dorințele și sentimentele persoanei ocrotite vor avea prioritate, chiar dacă sînt susceptibile de a expune persoana ocrotită unui anumit risc, cu excepția cazului în care ea se expune unui risc grav ce nu poate fi diminuat prin întreprinderea anumitor măsuri suplimentare.

Persoana de încredere este orice persoană aleasă liber de către persoana ocrotită pentru a fi asistată în comunicare. În absența unei alegeri, persoana de încredere, solicitată de persoana ocrotită, va fi desemnată de către centrul comunitar de sănătate mintală.

Potrivit dispozițiilor art.92 alin. (1) și (2) Cod civil, privind regimul bunurilor comune ale soților, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

Măsura de ocrotire judiciară trebuie să fie individualizată și proporțională gradului în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, persoana nu își poate conștientiza acțiunile ori exprima voința.

În corespundere cu art.94 alin.(1) și (2) Cod civil, cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare poate fi depusă de către:

- a) persoana fizică în privința căreia se cere instituirea măsurii de ocrotire judiciare;
- b) soțul persoanei indicate la lit. a);
- c) persoana cu care persoana indicată la lit. a) locuiește împreună de mai mult de 3 ani;
- d) ruda sau afinul persoanei indicate la lit. a);
- e) mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, indiferent dacă mandatul produce sau a încetat să producă efecte;
- f) autoritatea tutelară.

Autoritatea tutelară poate depune cererea prevăzută la alin. (1) doar dacă persoanele indicate la alin. (1) lit. a)-e) au omis să o depună în termen de 3 luni de la data sesizării acestora de către autoritatea tutelară.

Din dispozițiile legale pertinente instanța de apel deduce că măsurile de ocrotire judiciară pot fi instituite doar în privința unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu, care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, în calitate de măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa, și doar în cazul în care aceasta este necesară și dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soților, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

Prin urmare, deși în contextul în care după intrarea în vigoare a Legii nr.66 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, nici una din persoanele indicate la art.94 alin.(1) (la data depunerii în speță a cererii art.48³⁰ alin. (1)) Cod civil nu au depus cerere de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară în privința Nataliei Șitova, astfel încât Pretura sectorului Centru în calitatea de autoritate tutelară era îndreptățită să inițieze prezenta procedură, totuși aceasta are sarcina pozitivă de a proba la data emiterii hotărârii judecătorești că persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soților, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

În speță, însă, nici cererea inițială, nici cererea intervenienților principali, nu specifică și nu probează în nici un mod întrunirea condițiilor sus-indicate, astfel încât Colegiul constată neîntrunirea în speță a temeiurilor de admitere a cererilor respective.

Mai mult decât atât, Colegiul conchide că după emiterea hotărârii contestate a primei instanțe, ***** s-a căsătorit și, astfel, sarcina prioritară de ocrotire revine soțului acesteia, în privința căruia este prezumată și existența unei afecțiuni/sentimente a persoanei ocrotite, de care urmează să țină cont instanța de judecată în temeiul art. 65 Cod civil și care exclude candidaturile tutorilor înaintate în speță.

La fel, Colegiul reține că cerințele apelanților înaintate în prezenta cauză contravin, în contextul sus-indicat, statutului soților, oferirea unei ocrotiri suficiente de către soțul persoanei vizate nefiind combătută în nici un mod în cadrul examinării prezentei pricini.

Din aceste considerente, Colegiul constată lipsa temeiurilor legale pentru casarea hotărârii contestate în speță, inclusiv în contextul în care prin modificările operate la legislația în vigoare în privința măsurilor de ocrotire a persoanelor majore sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința a fost înlocuit conceptul din unul paternal în unul protector, ce oferă o marjă de apreciere și din partea persoanei în privința căreia se solicită aplicarea măsurilor de ocrotire.

Astfel, argumentele apelanților sunt nefondate și combătute prin constatările expuse mai sus.

Concomitent, Colegiul consideră necesar de a respinge argumentele apelantului ***** referitoare la încălcarea limbii procesului pe motivul admiterii unor acte întocmite în limba rusă, fără atragerea unui interpret, în acest mod fiindu-i încălcate drepturile, în contextul în care astfel de acte sunt cele întocmite de către *****, iar temei pentru înaintarea cererii apelantului de intervenție principală a servit declarația acestuia că o cunoaște pe ***** mai mult de 3 ani, astfel încât se constată recunoașterea de către apelant a cunoașterii limbii a cărei vorbitoare este Natalia Șitova, iar în caz contrar sunt puse sub dubiu declarațiile apelantului privind cunoașterea îndelungată a acesteia.

La fel, Colegiul respinge argumentele apelantului ***** referitoare la încălcarea de către instanța de fond a normelor procedurale la primirea în procedură a cererii Preturii sect. Centru, deoarece potrivit hotărârii contestate aceasta a fost emisă în temeiul art. 302 CPC, ce reglementează procedura privind măsurile de ocrotire, iar denumirea eronată de către Pretura sect. Centru a cererii înaintate și denumirea acesteia ca fiind cerere de chemare în judecată nu este determinată în cazul dat și nu afectează procedura în care a fost soluționată prezenta pricină.

Mai mult decât atât, apelantul ***** nu a dovedit întrunirea condițiilor stabilite de Lege pentru a pretinde calitatea de tutore, constatările corespunzătoare ale primei instanțe nefiind combătute în nici un mod.

Reieșind din cele expuse mai sus, dat fiind că instanța de apel a constatat legalitatea hotărârii contestate, argumentele contrare ale apelanților fiind nefondate și combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelurile declarate și a menține hotărârea instanței de fond.

În conformitate cu prevederile art.art.385 lit.a), art.390 CPC, Colegiul Civil

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel depusă de Pretura sect.Ciocana și *****.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, în cauza civilă la cererea depusă de Pretura sector Centru, autoritatea Tutelară mun.Chișinău, persoană interesată *****, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova, precum și cererea intervențiilor principali Ostapciuc Ivan și *****, persoana interesată Pretura sector Centru, Autoritatea Tutelară mun.Chișinău, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței
Anton
Judecătorul
Judecători
Bostan

Marina

Angela

Vitalie
Cotorobai

Dosarul: nr.2a-2101/19
D.Sîrbu

Judecător:

DISPOZITIVUL DECIZIEI

13 februarie 2020
Chișinău

mun.

Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău
având în componență:

Președintele completului, judecătorul

Marina

Anton

Judecătorii

Vitalie Cotorobai și Angela

Bostan

Grefier

Valeriu

Boțoc

examinând în ședință publică apelurile declarate de ***Pretura sect. Centru*** și *********, în cauza civilă la cererea depusă de Pretura sector Centru, autoritatea Tutelară mun.Chișinău, persoană interesată *********, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova, precum și cererea intervențiilor principali Ostapciuc Ivan și *********, persoana interesată Pretura sector Centru, Autoritatea Tutelară mun.Chișinău, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, prin care acțiunea Preturii sec.Centru și a lui Ostapciuc Ivan și ********* au fost respinse,

În conformitate cu prevederile art.art.385 lit.a), art.390 CPC, Colegiul Civil

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel depusă de Pretura sect.Ciocana și *****.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, în cauza civilă la cererea depusă de Pretura sector Centru, autoritatea Tutelară mun.Chișinău, persoană interesată *****, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova, precum și cererea intervențiilor principali Ostapciuc Ivan și *****, persoana interesată Pretura sector Centru, Autoritatea Tutelară mun.Chișinău, autoritate publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă tutelei în privința Nataliei Șitova.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței
Anton
Judecătorul
Judecători
Bostan

Marina

Angela

Vitalie
Cotorobai